

Handläggare
Tiina Ekblom
Telefon: 08-50833606

Till
Utbildningsnämnden
2024-03-27

Statsbidrag för inköp av vissa läromedel

Svar på skrivelse från Jan Jönsson (L)

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Jan Jönsson (L) har lämnat en skrivelse till utbildningsnämnden angående statsbidraget för inköp av vissa läromedel. I skrivelsen önskar Jan Jönsson svar på varför staden inte rekviderade mer medel, om stadens skolor har ett överskott på läromedel och vilka åtgärder utbildningsförvaltningen ämnar göra för att säkerställa elevernas tillgång till skönlitteratur, facklitteratur och läromedel av god kvalitet.

Utbildningsförvaltningen arbetar aktivt för att säkerställa god tillgång av skönlitteratur, facklitteratur och läromedel av god kvalitet. Stockholms stad har en läromedelpolicy vars mål är att alla stadens elever ska ha god tillgång till relevanta analoga och digitala läromedel och lärresurser av hög kvalitet, anpassade efter elevers individuella behov i den aktuella situationen. Förvaltningen arbetar också aktivt med implementeringen av stadens skolbiblioteksplan. Huvudförklaringen till att staden inte ansökte om mer medel inom ramen för det enskilda statsbidraget ligger i svårigheten att uppfylla de villkor som angavs i förordning (2023:86) om statsbidrag för inköp av vissa läromedel.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund/Ärendet

Jan Jönsson (L) har till utbildningsnämnden inkommit med en skrivelse med frågor om varför staden inte rekviderade mer medel från statsbidraget för inköp av vissa läromedel, om stadens skolor har ett överskott på läromedel och vilka åtgärder utbildningsförvaltningen ämnar göra för att säkerställa elevernas tillgång till skönlitteratur, facklitteratur och läromedel av god kvalitet.

Under 2023 införde regeringen ett nytt statsbidrag för inköp av vissa läromedel. Stockholms stad tilldelades en bidragsram av Skolverket på 43,6 miljoner kronor och staden rekvirerade 5,5 miljoner kronor av den tilldelade bidragsramen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning i samverkan med grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen och avdelningen för lärande och elevhälsa.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 19 mars 2024. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 20 mars 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsförvaltningen har tagit emot skrivelsen från Jan Jönsson (L) och redogör nedan för förvaltningens svar på frågorna.

Vad är anledningen till att staden inte sökte mer medel för statsbidraget för läromedel?

Huvudförklaringen till att staden inte ansökte om mer medel ligger i svårigheten att uppfylla de villkor som angavs i förordning (2023:86) om statsbidrag för inköp av vissa läromedel.

Enligt förordningen fick bidraget endast rekvireras för de kostnader som huvudmannen haft för inköp av förlagsproducerade läroböcker, med eller utan digitala komponenter, för undervisning i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola. Bidrag fick även rekvireras för vissa lärarhandledningar. Avsedda inköp skulle göras under perioden 1 januari-31 december 2023 för att ge rätt till statsbidrag. Bidraget fick inte rekvireras för insatser som redan fått andra statsbidrag.

Bidragets förordning ställde krav på ekonomisk redovisning på en detaljnivå som inte är möjlig att redovisa för Stockholms kommunala grundskolor. I stadens kod- och kontoplan finns ingen separat bokföring av de kostnader som staden har haft enbart för läromedel utifrån statsbidragets definition. Bokföringen inkluderar utöver läromedel även böcker, tidningar, tidskrifter, facklitteratur, elektronisk media och helt elektroniska läromedel. En särredovisning av kostnader utifrån statsbidragets definition skulle kräva en genomgång av cirka 116 000 bokningar, vilket förvaltningen bedömt som praktiskt ogenomförbart.

Utbildningsförvaltningen valde därför att göra antaganden om skolornas genomsnittliga kostnad för läromedel per elev de senaste tre åren. Risken med denna metod var att Skolverket vid granskning kan bedöma att staden inte har tillhandahållit tillräckligt detaljerade uppgifter i enlighet med bidragets förordning och då är risken stor att staden blir återbetalningsskyldig. Det bidrog till att utbildningsförvaltningen inte rekvirerade ett högre belopp.

Ett annat villkor var att huvudmannens självfinansiering av läromedel under 2023 skulle motsvara den genomsnittliga kostnaden för läromedel per elev, som huvudmannen har haft de senaste tre åren. Under året följdes de bokförda kostnaderna för läromedel regelbundet upp, med hänsyn till tidigare års inköpstrender. Prognosen var under hela året mycket osäker kring huruvida förordningens kostnadskrav skulle uppfyllas.

Konkret innebar det att skolorna under 2023 behövde öka sina inköp av läromedel, sett till andel av hela skolans budget. Då många skolor hade ekonomiska utmaningar under 2023 valde förvaltningen att inte uppmana skolorna att ytterligare öka budgetandelen för läromedel. En sådan ökning hade inneburit att skolorna riskerat att behöva göra andra besparingar, exempelvis på personal. Detta bidrog till att stadens läromedelskostnader inte ökade så mycket som den bidragsram som tilldelats och därför kunde förvaltningen inte rekvirera för hela ramen.

Finns det ett överskott av läromedel i Stockholm stads skolor?
Nej.

Vilka åtgärder vidtar Utbildningsförvaltningen för att eleverna ska få tillgång till skönlitteratur, facklitteratur och tryckta läromedel av god kvalitet?

Utbildningsförvaltningens Läromedelspolicy (dnr 1.3.2-9079/2017) slår fast att läromedel av hög kvalitet är ett centralt verktyg för högre måluppfyllelse och god hushållning med lärarens tid. Tillgången till läromedel är således av vikt för såväl elever, lärare som vårdnadshavare och för en likvärdig skola. Rektorn på varje skola ansvarar för att eleverna har god tillgång till relevanta tryckta läromedel av hög kvalitet, anpassade efter elevers individuella behov. Hur stor del av skolans budget som avsätts för läromedel avgörs ytterst av rektor. Val av läromedel görs av lärarna som en del av den professionella yrkesutövningen.

Förvaltningen bistår med centralt finansierade digitala läromedel som ska bidra till en likvärdig utbildning för elever med funktionsvariationer och/eller andra modersmål än svenska.

Förvaltningen arbetar aktivt med implementeringen av stadens skolbiblioteksplan (KS 2020/1413) för att stärka elevernas tillgång till skolbibliotek och ett brett och relevant utbud av skön- och facklitteratur. Elevernas tillgång till skön- och facklitteratur stärks även genom att förvaltningen i samarbete med kulturförvaltningen årligen ansöker om statsbidraget ”Inköpsstöd för folk- och skolbibliotek” från Kulturrådet.

Centrala resurser stärker och kompletterar skolornas egna boksamlingar. Cirkulationsbiblioteket kompletterar skolbiblioteken genom att tillhandahålla klassuppsättningar av cirka 1 200 skönlitterära titlar för gemensam läsning. Lånen uppgår årligen till cirka 110 000 exemplar. Mångspråksbiblioteket stärker skolornas utbud av skönlitteratur på mer än 90 olika modersmål. Detta centrala utbud av tryckta medier kompletteras av digitala läresurser i form av e-böcker och ljudböcker, uppslagsverk så som NE och Landguiden, Stockholmskällan, artikelarkiv, utbildningsfilm med institutionell visningsrätt etcetera.

Avslutningsvis vill förvaltningen betona att man självklart strävar efter att i alla lägen rekvirera en så stor andel av de statsbidrag som finns att tillgå för skolverksamhet. Under 2023 har förvaltningen fått 1,1 mdkr från Skolverket. Cirka 900 mnkr avser de cirka 30 olika specialdestinerade bidrag för skolverksamhet. Det är samma nivå som 2022. Förvaltningen samverkar utöver detta med 19 andra förvaltningar inom staden kring olika statsbidrag. En utmaning finns vad gäller det stora antalet specialdestinerade bidrag är att de ställer olika krav på åtgärder, medfinansiering och redovisning. Särskilt utmanande är det i de fall information om bidragen kommer sent eller förändras samt där bidragsformen samtidigt ställer krav på detaljerade uppgifter på skolenhetsnivå. Förvaltningen har två heltidsanställda statsbidragshandläggare som stöttar skolorna med att rekvirera medel.

Konsekvenser för barns rättigheter samt jämställdhetsanalys
Då ärendet är svar på frågor i en skrivelse gör utbildningsförvaltningen ingen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Ulrika Klemets
Avdelningschef
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Skrivelse från Jan Jönsson (L) om statsbidrag för inköp av vissa läromedel

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2024-03-19